AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
SƏHİYYƏ NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSAİTİ

BAKI – 2017

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHİYYƏ NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSAİTİ

BAKI - 2017

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

DƏRS VƏSAİTİ

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin
21.11.2016-cı il tarixli 63 saylı kollegiyasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Rəy verənlər:

1. **Ağayev E.K.** – Azərbaycan Tibb Universitetinin Ümumi Cərrahiyyə kafedrasının müdiri, professor, t.e.d.
2. **İsayev H. B.** – Akademik M.A. Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin elmi işlər üzrə direktor müavini, professor, t.e.d.

Müasir həkimlərin tibbi fəaliyyətində, gündəlik həkimlik fəaliyyətində klinik-diaqnostik vərdişlərə və səriştələrə mükəmməl yiyələnmə tələb olunur. Əksər praktik vərdişlər və səriştələr həkimlik fəaliyyəti boyunca formalaşsa da onların təməli, bazası ali tibbi təhsili və ixtisasartırma kurslarında qoyulur.

Tibb Universitetinin müalicə işi fakültəsinin yuxarı kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş bu vəsaitdə praktik vərdişlər və səriştələrin son təsnifatı, onların öyrənilməsi və mənimsənilməsi prinsipləri geniş şərh olunmuşdur. Kitabdan cərrahiyyə fənnini tədris edən müəllimlər və digər tibb ixtisasları üzrə həkimlər də istifadə edə bilər.

Tərtib edənlər

Azərbaycan Tibb Universitetinin I Cərrahi Xəstəliklər kafedrasının əməkdaşları:

Bayramov N.Y., AMEA-nın müxbir üzvü, professor

Zeynalov B.M., dosent, t.ü.f.d.

Hüseynova M.R., rezident

GİRİŞ

Bu kitabda tələbələrin və rezidentlərin cərrahiyyə üzrə təhsil müddətində yiyələnmələri gərəkən səriştələr (bilik və bacarıqlar), xüsusən də, xəstə aparma səriştələrinin dərəcələri və səviyyələri barədə məlumat verilmişdir.

Tibbi təhsilin prinsipləri

Müasir tibb təhsili 4 prinsip üzərində qurulur:

- Pilləli təhsil
- Səriştəyönlü təhsil
- Səviyyəyönlü təhsil
- Faziləsiz təhsil

Təhsil pillələri

Təhsil pilləsi dedikdə, bilik və bacarıqların konkret səviyyəsinin mənimsənilməsi nəzərdə tutlur. Tibbi təhsilə ümumiyyətlə baxıldıqda aşağıdakı **pillələr**i görmək olar:

- Əhalinin tibbi maarifləndirilməsi
- Tibb bacılığı təhsili
- Tələbə təhsili
- Rezident təhsili
- Yan ixtisaslaşma təhsili
- Fasiləsiz tibbi təhsil (mütəxəssis təhsili)

Səriştə və səriştəlilik prinsipi

Səriştə – hər hansı əqli və ya texniki işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan bilik və bacarığın cəmidir. Başqa sözlə, elmi biliklərə əsaslanan bacarığa səriştə deyilir. **Bilik** hər hansı mövzunu tam anlamağa və ya işi mükəmməl həyata keçirməyə imkan yaradan və doğruluğu obyektiv üsullarla isbat olunmuş məlumatlardır. **Bacarıq** isə hər hansı işi icra etmə qabiliyyətidir. **Səriştəyönlü təhsil** tələbələrə təkcə bilik yox, elmi biliklərlə əsaslandırılmış əqli və texniki bacarıqları öyrətməyi hədəf tutur.

Həkimlər peşə hazırlığı prosesində aşağıdakı 7 səriştəyə yiyələnməlidir:

- Xəstə aparma
- Ünsiyyət qurma
- Əməkdaşlıq qurma
- İdarəçilik
- Elmi-tədqiqatçı

- Öyrədici – pedaqoq
- Etik davranma

Fasiləsiz tibbi təhsil dedikdə tibb işçisinin daimi olaraq bilik və bacarıqlarını yeniləmək və müasir səviyyədə qoruyub saxlamaq nəzərdə tutulur. Bunun üçün tibb bacıları, tələbələr, rezidentlər, xüsusən də mütəxəssis həkimlər daimi olaraq tibbi ədəbiyyatları mütaliə etmələri, təlim kurslarında, konfranslarda, sorğularda, imtahanlarda və digər elmi-praktik tədbirlərdə iştirak etməlidir.
Səviyyəyönlü təhsil fənnin təməl və irəli mövzularına uyğun səriştə dərəcələrini öyrətməyi nəzərdə tutur.

Xəstə aparma səriştələri
Həkimin peşə təhsili müddətində əldə etməsi nəzərdə tutulan 7 mühüm səriştələr arasında xəstə aparma (xəstəni idarə etmə) səriştəsi ilk sırada durur. Xəstə aparma dedikdə xəstənin sağalmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək məqsədi ilə həyata keçirilən tədbirlər kompleksi (elmi əsaslandırılmış klinik və praktik bacarıqlar) nəzərdə tutulur: həkimə müraciət, ilk yardım, qulluq, profilaktika, diaqnostika, müalicə, proqnoz, reabilitasiya, müşahidə.
Bu tədbirləri-səriştələri müxtəlif aspektlərə görə təsnif etmək olar ki, bunlara xarakterə, dərəcələrə, pillələrə və səviyyələrə görə təsnifatları aid etmək olar.
İşin **xarakterinə** görə, səriştələri 2 qrupda cəmləşdirmək olar:

- **Klinik səriştələr -** qərarvermə xarakterli əqli səriştələrdir. Bunlara xəstəliyin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozlaşdırmasını aid etmək olar.
- **Praktik səriştələr** – əməli (texniki) səritələrdir, bunlara müdaxilə və əməliyyatları aid etmək olar.

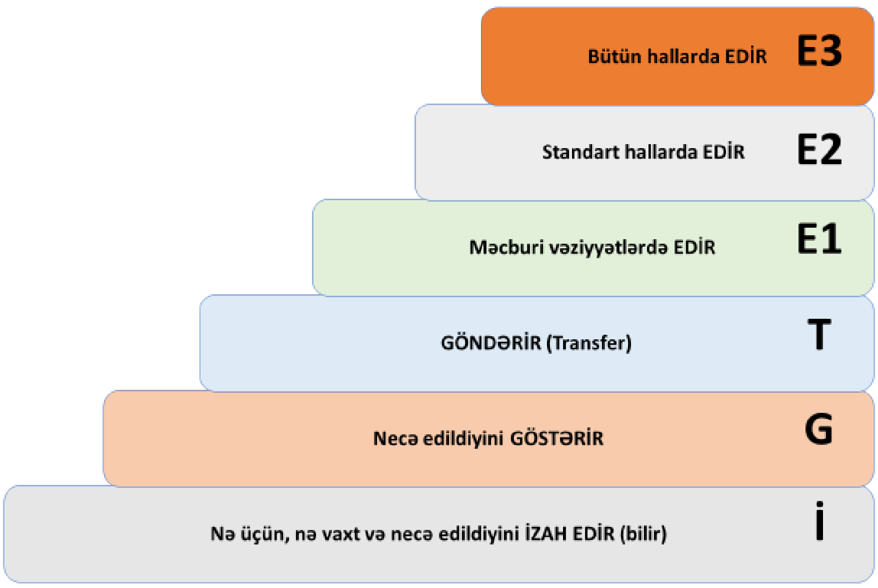
Diaqnostik səriştə – xəstəliyi tanımaq (tapmaq, müəyyənləşdimək) üçün lazım olan tədbirlərin (işlərin) seçiməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirməsidir.
Müalicə səriştəsi – xəstənin sağalmasına, ömrünün uzadılmasına və ya həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına kömək etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirlməsidirdir.
Profilkatika səriştəsi – xəstəliyin qarşısını almaq üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, tətbiq edilməsi və nəticələrinin qiymətləndirilməsidir.
Proqnozlaşdırma səriştəsi – xəstəliyin gedişini və nəticələrini təxmin etmək üçün lazım olan tədbirlərin seçilməsi, həyata keçirilməsi və nəticələrinin qiymətləndirlməsidirdir.

Praktiki təcrübədə hər bir təhsil və ya vəzifə pilləsi üçün nəzərdə tutulan əsas işi - klink və texniki səriştələri aşağıdakı kimi göstərmək olar:

Səriştə dərəcələri

Səriştə dərəcələri dedikdə səriştəni öyrənmə mərhələləri nəzərdə tutulur və səriştənin hansı dərəcədə mənimsənildiyini göstərir. Tibbi praktikada hər hansı səriştənin 4 klassik dərəcəsi ayrıd edilir (Şəkil 1):

- birinci dərəcə (İ) – işin nə üçün, necə edildiyini və nəticələrini bilir (əsaslandırma və ya izah etmə dərəcəsi)
- ikinci dərəcə (G) – işin necə edildiyini eksperimentdə, maktedə göstərir (göstərmə dərəcəsi)
- üçüncü dərəcə (T) – işi həyata keçirmək üçün başqasına göndərir və ya ya kömək edir (göndərmə, transfer dərəcəsi)
- dördüncü dərəcə (E) – işi həyata keçirir (etmə, gerçəkləşdimə dərəcəsi). Bunun da bir neçə alt dərəcələri var: məcburi vəziyyətlərdə potokolların və ya konsultasiyaların köməyi ilə həyata keçirmək (E1), standart vəziyyətlərdə sərbəst həyata keçirmək (E2), həm standart, həm də qeyri-standart hallarda həyata keçirmək (E3).

Şəkil 1. Səriştələrin dərəcələri

Bu qaydaya uyğun olaraq klinik və praktik səriştələrin dərəcələri Cədvəl 1 və 2-də verilmişdir.

Cədvəl 1. Klinik səriştələrin dərəcələri

Dərəcə		Açıqlama
S1	***M***	***Müraciət*** Xəstəlikdən qorunmağı (ilkin profilaktikanı), şübhələnməyi və həkimə müraciəti bacarır. Bu səviyyə **xəstələr və cəmiyyət** üçün nəzərdə tutulur
S2	***Q***	***Qulluq və ilk yardım*** Xəstəlikdən qorunma və şübhələnməklə yanaşı ümumi qulluğu, ilkin yardımı və həkim göstərişlərinin həyata keçirməyi bacarır. Bu səviyyə **tibb bacıları** üçün nəzərdə tutulur
S3	**İ**	**Əsaslandırma (izah etmə)** Qulluq, ilkin tibbi yardım və profilaktika ilə yanaşı, xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını elmi biliklərlə əsaslandırmağı bacarır. Bu səviyyə **tələbələr** üçün nəzərdə tutulur
S4	***G***	***Göstərmə*** Əvvəlki bacarıqlara əlavə olaraq xəstəliklərin diaqnozunu virtual xəstədə sərbəst, real xəstədə isə dəstəklə dəqiqləşdirmək. Bu səviyyə əsasən **tələbələr** üçün nəzərdə tutulur və təməl patologiyalara aiddir.
S5	***T***	***Şübhələnmə və göndərmə*** Əvvəlki bacarıqlara əlavə olaraq xəstəlikdən şübhələndikdə və ya diaqnozu dəqiqləşdirdikdə mütəxəssisə göndərmək. Bu səviyyə **sahə həkimləri və fərqli ixtisas həkimləri** üçün nəzərdə tutulur.
S6	***E1***	***İstisna hallarda gerçəkləşdirmə*** Təcili və məcburi vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu sərbəst və ya dəstəklə dəqiqləşdirir və müalicəni icra edir. Bu səviyyə **yaxın ixtisas həkimləri** üçün nəzərdə tutulur.
S7	***E2***	***Standart hallarda gerçəkləşdirmə***

		Standart vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu dəqiqləşdirməyi, müalicə etməyi, profilaktikanı və proqnozu bacarır. Bu səviyyə **rezidentlər** üçün nəzərdə tutulur
S8	***E3***	***İstənilən halda gerçəkləşdirmə*** İstənilən vəziyyətlərdə xəstəliyin diaqnozunu dəqiqləşdirməyi, müalicə etməyi, profilaktikanı və proqnozunu təyin etməyi bacarır. Bu səviyyə **təcrübəli mütəxəssislər, bölüm rəhbərləri** üçün nəzərdə tutulur.

Cədvəl 2. Praktik səriştələrin dərəcələri

A	İ	Əsaslandırır (izah edə bilir) – nə üçün və necə edilməsini bilir
B	G	Göstərir – simulyatorda sərbəst və ya xəstədə mütəxəssisin dəstəyi ilə həyata keçirir
C	T	Mütəxəssisə göndərir və ya dəvət edir və ya kömək edir.
D	E1	İstisna hallarda (təcili və məcburi vəziyyətlər) rəhbərliyə və protokollara əsaslanaraq həyata keçirir
E	E2	Standart vəziyyətlərdə sərbəst həyata keçirir.
F	E3	İstənilən vəziyyətdə sərbəst həyata keçirir.

Səriştə səviyyələri

Səriştələrin səviyyəsi dedikdə hər təhsil pilləsində hansı səriştənin hansı dərəcədə mənimsənilməsi nəzərdə tutulur. Səriştə səviyyəsini müəyyən edən amil isə, xəstəliklərin və müdaxilələrin xarakteri və ağırlıq dərəcəsidir. Müasir tibbi təhsilin səviyyəlilik prinsipinə əsaslanaraq xəstəliklər və müdaxilələr xarakterinə və ağırlıq dərəcəsinə görə təməl və irəli qruplara ayrılır:

- **Təməl cərrahi xəstəliklər və ya müdaxilələr -** əsasən təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gəlinən standart xəstəliklər və ya müdaxilələri əhatə edir.
- **İrəli cərrahi xəstəliklər və ya müdaxilələr -** az rast gəlinən, mürəkkəb və atipik xəstəlikləri və müdaxilələri əhatə edir.

Bu bölgüyə əsaslanaraq təhsilin hər bir pilləsi üçün təməl və irəli işlərdəki (xəstəliklərdə və müdaxilələrdə) klinik və praktik sərştələrin dərəcələri müəyyənləşdirilir və bu kompleks səriştə səviyyəsi adlandırılır:

Təməl səviyyə – təhsil pilləsində cərrahiyyənin təməl xəstəlikləri və müdaxilələri üçün nəzərdə tutulmuş klinik (diaqnostika, müalicə, profilaktika, proqnozlaşdırma) və praktik səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, təməl cərrahi patologiyalarda tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə diaqnostikanı göstərmək, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdir. Rezidentlər üçün isə həyata keçirmək və şübhələnəndə başqa mütəxəssisə göndərməkdir.

İrəli səviyyə – təhsil pilləsində cərrahiyyənin irəli dərəcəli xəstəlikləri və müdaxilələri üçün nəzərdə tutulmuş klinik (diaqnostika, muülicə, profilaktika, proqnozlaşdırma) və praktik səriştələrin minimum səviyyəsidir. Məsələn, irəli cərrahi xəstəliklərdə tələbələr üçün nəzərdə tutulan səviyyə diaqnostikanı, müalicəni, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdir, rezidentlər üçün isə göndərməkdir.

Bu prinsiplərə əsaslanaraq təhsil pillələri üçün nəzərdə tutulan təməl səviyyəni aşağıdakı kimi ifadə etmək olar:

- Xəstə - həkimə müraciət və xəstəlikdən qorunma
- Tibb bacısı – qulluq və ilk yardım
- Tələbə - əsaslandırma və diaqnostikanı göstərmə
- Rezident - göndərmə və ya etmə (gerçəkləşdirmə)
- Mütəxəssis həkim – gerçəkləşdirmə.

Ümumi cərrahiyyə ixtisası üzrə rezidentlərin səriştələri

Cərrahiyyə ixtisası üzrə təhsilin məqsədi cərrahi xəstəliklərin aparılmasını (əməliyyatönü, əməliyyatdaxili və əməliyyatdan sonrakı idarə edilməsini) öyrətməkdir. Ümumi cərrahiyyə ixtisas sahəsi qarın divarının, qida borusunun, mədənin, nazik və yoğun bağırsaqların, çanaq dibinin, qaraciyərin, öd yollarının, mədəaltı vəzin, dalağın, qalxanvari və qalxanvari ətraf vəzilərinin, böyrəküstü vəzin, döş qəfəsi divarı və orqanların (ürək və aorta istisna olmaqla), damarların (beyin damarları istisna olmaqla), dəri və darialtı toxumaların hər növ cərrahi xəstəliklərinin və travmalarının, o cümlədən transplantasiya olunmuş xəstələrinin əməliyyatönü, əməliyyatdaxili və əməliyyatdan sonrakı aparılmasını əhatə edir.

- Əməliyyatönü aparma – cərrahi xəstəliyin diaqnozunun dəqiqləşdirilməsi, yanaşı xəstəliklərin diaqnostikası, cərrahi riskin təyini və əməliyyatönü hazırlığı
- Əməliyyatdaxili aparma – anesteziya, əməliyyatın icra edilməsi, monitorizasiya.

- Əməliyyatdan sonrakı aparma – monitorizasiya, müalicələr, ağırlaşmaların profilkatikası, diaqnostikası və müalicəsi, müşahidə, reabilitasiya.

Bunlara əsaslanaraq, ümumi cərrahiyyə rezidentinin fəaliyyət sahələri 3 qrupa ayrılır:

- **əsas ixtisas sahəsi**
- **yan ixtisas sahələri**
- **digər cərrahi sahələr**

Əsas ixtisas sahəsinə daxil olan xəstəliklərin və əməliyyatların əksəriyyəti ümumi cərrahiyyə rezidentinin təməl səviyyəsinə, az qismini isə irəli səviyyəsinə aid olan səriştələri əhatə edir. Yəni, ümumi cərrahiyyə rezidenti bu sahəyə daxil olan orqanların əksər təcili, təxirəsalınmaz və çox rast gələnən cərrahi xəstəliklərini təkbaşına və ya briqada üzvü kimi sərbəst aparmalı və cərrahi müdaxilələrini sərbəst şəkildə həyata keçirməlidir ***(“standart hallarda diaqnozu, müalicəni, profilaktikanı, proqnozu və əməliyyatı gerçəkləşdirmə” səviyyəsi***). Bu sahənin irəli səviyyəli səriştələri isə adətən təcrübə və kurslarla qazanılır (fasiləsiz təhsil). Ümumi cərrahın **əsas ixtisas sahəsinə** aşağıdakılar aiddir:

- Ümumi hissə
  - » Cərrahi reanimasiya və intensiv terapiya
  - » Cərrahi infeksiyalar və sepsis
  - » Qidalama və metabolizm
  - » Anesteziya
  - » Yara
  - » Hemopoetik sistem, tromboz, qanaxmalar
  - » İmmun sistemi
  - » Heriatriya
  - » Diaqnostik və müdaxiləli radiologiya
- Xüsusi hissə
  - » Qarın və həzm sistemi cərrahiyyəsi
  - » Endoskopiya
  - » Endokrin cərrahiyyə
  - » Cərrahi onkologiya
  - » Travmalar
  - » Süd vəzi cərrahiyyəsi
  - » Yumşaq toxuma cərrahiyyəsi

Yan ixtisas sahəsi ümumi cərrahiyyə rezidenti və mütəxəssisi üçün irəli səviyyə hesab edilən səriştələr çərçivəsindəki xəstəlikləri və əməliyyatları əhatə edir. Rezidentlər təhsil dövründə bu sahələrdə təcili vəziyyətlər istisna olmaqla ***"diaqnoz qoy, ilkin yardımı göstər və göndər"*** səviyyəsində səriştə qazanır, təməl səviyyədə səriştə əldə etmək üçün isə əlavə təkmilləşmə kursu keçməlidir. Ümumi cərrahın **yan ixtisas sahələri aşağıdakılardır:**

- Transplantologiya
- Torakal cərrahiyyə
- Vaskulyar cərrahiyyə
- Bariatrik cərrahiyyə

Yaxın ixtisas sahəsinə daxil olan xəstəliklərin və əməliyyatların əksəriyyəti ümumi cərrahiyyə rezidenti üçün irəli səviyyə, az qismi isə təməl səviyyə hesab edilir. Bu sahə digər orqanların təcili, çox rastlanan və differensiasiya gərəktirən xəstəliklərini və ortaq müdaxilələri əhatə edir. Ümumi cərrah bu sahələr üzrə birincili məsul deyil, səriştəsi isə ***"diaqnoz qoy, ilkin yardımı göstər və göndər"*** səviyyəsindədir**,** lakin istisna hallar kimi təcili və məcburi vəziyyətlərdə bəzi xəstələri apara bilər. Ümumi cərrahın **yaxın ixtisas sahələrinə aşağıdakılar aid edilir:**

- Ginekologiya
- Urologiya
- Plastik-rekonstruktiv cərrahiyyə
- Neyrocərrahiyyə
- Ürək cərrahiyyəsi
- Travmatologiya və ortopediya
- Pediatrik cərrahiyyə

Tələbələr üçün cərrahi səriştələr

Tələbələrə cərrahiyyə üzrə tədrisin məqsədi xəstə aparılmasına hazılıq mərhələsini, xüsusən də diaqnostik və sadə praktik səriştələrin göstərmə dərəcəsini öyrətməkdir.

Tələbələrin müasir cərrahiyyə təhsilinin əsasında da səriştəyönlü və səviyyəyönlü təhsil durur.

Tələbələr üçün **təməl səviyyə klinik səriştələr** dedikdə təməl cərrahi patologiyalarda (təcili, təxirəsaslınmaz və ən çox rast gəlinən cərrahi xəstəliklər) diaqnostikanı göstərmə, müalicə, profilaktika və proqnozlaşdırılmasını isə izah etmə bacarığı nəzərdə tutulur. Tələbələr bu səriştələrə təhsil dövründə auditoriyalarda və klinikalarda yiyələnirlər. **Təməl səviyyə praktik səriştələrə** xəstələrdə ən çox yerinə yetirililən

prosedураları simulyatorda və ya real xəstədə göstərmə bacarığı aiddir. Tələbələr bu səriştələrə təlim kurslarında, laboratoriyalarda, istehsalat təcrübəsində və klinikalarda yiyələnirlər. Qeyd etmək lazımdır ki, tələbələrin xəstə aparma məsuliyyəti olmadığı üçün, onlar bu səriştələri xəstələrdə həkimin iştirakı və xəstənin razılığı ilə göstərə bilərlər.
Tələbələrin **irəli səviyyə** patologiyalarda klinik səriştəsi diaqnostikanı, müalicəni, profilaktika və proqnozlaşdırmanı izah etməkdən - elmi əsaslandırmaqdan ibarətdir. Tələbələr bu səriştələri adətən sərbəst şəkildə öyrənərək əldə edirlər. Az rast gəlinən patologiyalar tələbələr üçün irəli səviyyə sayılır.
Cərrahi əməliyyatlar tələbələr üçün irəli səviyyə sayılır və bu müdaxilələr üçün tələbənin vəzifəsi əməliyyatı izah etməkdən ibarətdir – göstərişləri, əks-göstərişləri, texnikasını ümumi şəkildə izah etmək.
Beləliklə, tələbələr üçün ümumi cərrahiyyə üzrə təhsilin hədəfi cərrahiyyənin nəzəri əsaslarını öyrənmək, təməl səviyyəyə aid cərrahi patologiyaların diaqnostikasını və müdaxilələri göstərmək səriştəsinə, irəli səviyyə patologiyaların və müdaxilələrin isə elmi əsaslarını izah etmək səriştəsinə yiyələnməkdir. Tələbələr həmçinin bəzi təməl təlim kurslarını da keçməlidirlər.

Qısaltmalar:

1. T – tələbə
2. S/H – sahə həkimi
3. U/G – urologiya, ginekologiya və digər ixtisas rezidentləri
4. R – rezidentlər
5. M – mütəxəssis

CƏRRAHİYYƏ ÜZRƏ KLİNİK VƏ PRAKTİKİ SƏRİŞTƏLƏR

ÜMUMİ HİSSƏ

	T	S/H	U/G	R	M

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN MƏQSƏDLƏRİ

Biliklər

Cərrahi əməliyyatın tərifi və növləri
Diaqnostik
Müalicə
Toxumanı çıxarma
Mayeni çıxarma
Mənfəzi açma
Toxuma bərpası
Rekonstruksiya

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın məqsədlərini klinik nümunələr əsasında izah etmək, göstərmək, və ya həyata keçirmək

CƏRRAHİ ƏMƏLİYYATIN ORQANİZMƏ TƏSİRİ

Biliklər

Yerli dəyişiklik - yara, qanaxma, ağrı
Ümumi dəyişiklik - stress, SİRS, endokrin-metabolik, su-duz, tənəffüs, qan dövranı, beyin, mədə-bağırsaq, qaraciyər, böyrək, hərəkət hemopoetik və s.
Əməliyyatdan sonrakı gedişə təsir edən amillər

Bacarıqlar

Cərrahi əməliyyatın törətdiyi yerli və ümumi dəyişikliklərin mexnizmlərini izah etmək, diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozlaşdırlımasını izah etmək, göstərmək və həyata keçirmək

CƏRRAHİ PATOLOGİYALAR

Biliklər

Hüceyrə zədələnməsi - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Anadangəlmə xəstəliklər - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, profilaktikası, proqnozu

Travma - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

İltihab - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Cərrahi infeksiyalar - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Neoplaziya - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Kist - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Degenerativ xəstəliklər - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Xora - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Vaskulyar (tomboz, işemiya, nekroz) - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Qanaxma - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Endokrin-metabolik - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Autoimmun - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Disfunksional - tərifi, təsnifatı, səbəbləri, mexanizmləri, müayinə üsulları, diaqnostikası, müalicə prinsipləri, cərrahi müalicəyə göstərişlər, profilaktikası, proqnozu

Bacarıqlar

Cərrahi patologiyaların diaqnostikasını, müalicəsini, profilaktika və proqnozunu nümunələr üzərində izah etmək, göstərmək və ya həyata keçirmək

YARA SAĞALMASI

Biliklər

Yaraların səbələri və növləri

Yara sağalmasının mexanizmləri

Yara sağalmasına təsir edən fizioloji və patoloji amillər

Yaraların diaqnostikasının və müalicəsinin prinsipləri və üsulları

Klinik bacarıqlar

Açıq yaraların müalicəsi	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Xroniki yaralar	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Yataq yarası	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
İşemik arterial xoralar	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Venoz staz xoraları	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Çapıq və kontrakturalar	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Yara tikilməsi və ağırlaşmaların profilaktikası	**G**	**E1**	**E2**	**E3**	**E3**
Yara sarğıları	**G**	**E1**	**E2**	**E3**	**E3**

CƏRRAHİ İNFEKSİYA

Biliklər

İnfeksiyaya cavab reaksiyası, SİRS və sepsis
Cərrahi infeksiyaların klassifikasiyası
Mikrobiomlar, ekzogen və endogen infeksiyalar
Antibakterial maddələr
Cərrahi infeksiyaların diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları

Klinik və parktik Bacarıqlar

Hospital infeksiyaları	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
İnfeksiyon kontrol mərkəzi	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Hospital gigiyenası	**İ**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Sterlizasiya	**G**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Aseptika və antiseptika	**G**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Bakterial infeksiyalar	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Viral infeksiyalar	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Fungal infeksiyalar	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Antibiotikoprofilaktika və antibiotikoterapiya	**İ**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
İnfeksiyon ağırlaşmalar: cərrahi sahə infeksiyaları, uzaq infeksiyalar	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**

ANESTEZİYA

Biliklər

Ağrının patofiziologiyası

Anesteziyanın prinsipləri və metodları

Klinik bacarıqlar

Xəstənin anestezioloji qiymətləndirilməsi	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Preoperativ hazırlıq	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Anesteziya üsulunun seçimi	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Anestezioloji ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Yerli və regional anesetziya	**İ**	**G**	**E1-E2**	**E1-E2**	**E3**
Ümumi anesteziya	**İ**	**G**	**E1-E2**	**E1-E2**	**E3**
Əməliyyat zamanı monitorizasiya	**İ**	**G**	**E1-E2**	**E1-E2**	**E3**
İntubasiya və ekstubasiya	**İ**	**G**	**E1-E2**	**E1-E2**	**E3**

SU, ELEKTROLİT VƏ TURŞU-QƏLƏVİ TARAZLIĞI

Biliklər

Normal su-elektrolit və turşu-qələvi tarazlığı

Orqanizmin maye mühitləri

Maye mühitləri arasında su mübadiləsinin fiziologiyası və patofiziologiyası

Su-elektrolit homeostazında yaşla əlaqədar dəyişikliklər

Su-elektrolit pozulmalarının diaqnostika və müalicəsinin prinsipləri və metodları

Klinik bacarıqlar

Elektrolit pozulmaları	**G**	**T**	**E3**	**E3**	**E3**
Maye pozulmaları	**G**	**E1**	**E3**	**E3**	**E3**
Turşu-qələvi pozulmaları	**G**	**E1**	**E3**	**E3**	**E3**

QİDALANMA VƏ METABOLİZM

Biliklər

Normada və stressdə metabolizm

Qidalanma pozulmaları

Qidalandırmanın növləri, qida vasitələri, qidalandırmaya göstərişlər və əks göstərişlər, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Qidalanmanın qiymətləndirilməsi	**G**	**T**	**E2**	**E3**
Enerji ehtiyacının hesablanması	**İ**	**T**	**E2**	**E3**
Parenteral qidalanma	**İ**	**T**	**E2**	**E3**
Enteral qidalandırma	**İ**	**T**	**E2**	**E3**
Xəstəliklərə spesifik qidalandırma	**İ**	**T**	**E2**	**E3**

HEMOPOETİK SİSTEM VƏ CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Hemopoetik sistemin anatomiyası, fiziologiyası, patologiyaları, xəsəliklərinin ağırlaşmaları, əlamətləri, müayinə üsulları, müalicə prinsipləri və üsulları

Hemopoezin mexanizmləri

Hemostazın, koaqulyasiya və fibrinolizin mexanizmləri

Hemopoetik sistemin cərrahi xəstəliklərin gedişinə və əməliyyatdan sonrakı gedişə təsiri

Klinik bacarıqlar

Anemiyalar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Hemoqlobinopatiya və hemolitik anemiyalar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Polisitemiya	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Leykopeniyalar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Trobmositopeniyalar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Koaqulopatiyalar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Yayğın damardaxili qanaxma	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Antikoaqulyant alan xəstələrin aparılması	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Trombofiliya	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Transfuziya reaksiyaları	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Trombozlar	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Qan və komponentlərinin köçürülməsi	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**

Antikoaqulyant və trombolitik müalicənin aparılması	**İ**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Limfa düyünü çıxarılması	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**
Anemiyalarda splenektomiya və digər müalicələr	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**

İMMUN SİSTEM VƏ CƏRRAHYYƏ

Biliklər

İmmun sistemin komponentləri
İmmun sistemin infeksiyaya, travmaya və toxuma köçürülməsinə cavab mexanizmləri
Transplant immunologiyası
İmmunosupressiya

Klinik bacarıqlar

İmmunosupressiv xəstədə cərrahiyyə	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**
Autoimmun xəstələiklər və cərrahiyyə	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**
Quduzluğa qarşı immunizasiya	**İ**	**E1**	**E1**	**E2**	**E3**
Tetanusa qarşı immunprofilaktika və immunterapiya	**İ**	**E1**	**E1**	**E2**	**E3**

ONKOLOGİYA VƏ ŞİŞ BİOLOGİYASI

Biliklər

Kanserin molekulyar biologiyası
Kanserogenz
Kanserdə genetik amillərin rolu
Metastazın mexanizmləri
Kanser epidemiologiyası
Kanserin patomorfologiyası
Kanserin diaqnostika prinsipləri
Kanserin mərhələsinin təyini prinsipləri
Kanserin müalicə prinsiplləri: cərrahi, raioterapiya, kimyaterapiya, immunoterapiya, hormon və digər müalicələr

Klinik bacarıqlar

Kanser skriningi	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**

Hər orqanın bəd xassəli törəmələrinin diaqnostikası və müalicəsi (bölümlərdə verilir)					
Kanserli xəstədə ağrının müalicəsi	**İ**	**E1**	**E1**	**E2**	**E3**
Terminal vəziyyətli onkoloji xəstələrə yardım	**İ**	**E1**	**E1**	**E2**	**E3**

ENDOSKOPİYA

Biliklər

Endoskopiyanın iş prinsipi və gigiyena
Endoskopiyanın növləri
Endokopik müayinə və müdaxilələrə göstərişlər, əks göstərişlər, ağılaşmalar

Praktik bacarıqlar					
Ezofaqoqastroskopiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Kolonoskopiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Bronxoskopiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Endoskopik biopsiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Endoskopik lavaj	**İ**	**İ**	**G-E1**	**E2**	**E3**
Diaqnostik və cərrahi ERXPQ	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**
Polipektomiya, mukozektomiya, stentin qoyulması	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**
Varikoz damarların skleroterapiyası	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**
Qanaxmanın endoskopik yolla dayandırılması	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**

RADİOLOGİYA

Biliklər

Görüntüləmə üsullarının biofizikası və zərərləri
Şüa diaqnostikasının prinsipləri: rentgen, USM, KT, MRT,PET-KT və digər
Kontrast istifadəsinin prinsipləri
Diaqnostik və terapevtik radioloji metodlar

Praktik bacarıqlar					
Rentgenlə yad cisimin təyini	**G**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
USM ilə patologiyaların təyini	**G**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**

KT ilə patologiyanın təyini	**G**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Radioloji diaqnostik müdaxilələr: punksiya, biopsiya	**İ**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Radioloji terapevtik müdaxilələr: stend, kateter, ablasiya və digər	**İ**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Radioloji mühafizə	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**

HERİATRİYA

Biliklər

Yaşlanmanın fizioloji və klinik effketləri

Klinik bacarıqlar

Yaşlı xəstələrin müayinəsi və qiymətlənirilməsi	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Yaşlı xəstələrdə dərmanların dozasının ayarlanması	**İ**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Yaşlı xəstələrdə radikal və palliativ əməliyyatların seçimi	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**

CƏRRAHİ XƏSTƏLƏRİN APARILMASI

Biliklər

Cərrahi xəstələrin əməliyyatönü müayinələri, orqan və sistemlərin qiymətləndirlməsi və hazırlığı, cərrahi risqin təyini, əməliyyatdaxili aparılması, əməliyyatdan sonrakı izləmə və müalicəsi üçün lazım olan Biliklər: cərrahi əməliyyatların, cərrahi patologiyaların və yanaşı xəstəliklərin orqan və sistemlərdə törətdiyi dəyişikliklər, əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmalar və bunların etilologiyası, patogenzi, klinikası, müayinəsi, müalicə və proqnozlaşdırılma prinsipləri.

Klinik bacarıqlar

Əməliyyatönü aparma

Əməliyyatönü rutin müayinələr	**G**	**T**	**E3**	**E3**	**E3**

Tənəffüs sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Ürəyin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Qastrointestinal sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Sidik-cinsiyyət sisteminin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**T-E1**	**E1**	**E3**
Ətrafların dəyərləndirilməsi	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Vaskulyar sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Endokrin sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**T-E1**	**E1**	**E3**
Qanyaradıcı sistemin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Psixiatrik problemlərin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
İmmun sisteminin preop dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Su-elektrolit mübadiləsinin dəyərləndirilməsi və patologiyalarının korreksiyası	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Anestezioloji baxımdan dəyərləndirilmə	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Cərrahi riskin qiymətləndirilməsi	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Əməliyyata razılığın alınması	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Tromboz profilakstikası	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Preoperativ antibiotikoprofilaktiaka	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Premedikasiya və sedasiya	**İ**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Əməliyyatdaxili aparma					
Xəstəni əməliyyata göndrəmə	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Aseptika və antiseptika	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Əməliyyat zamanı pozisiya	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Yerli və ümumi anesteziyanın prinsipləri	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Əməliyyat zamanı sinir zədələnmələrinin və hipotermiyanın profilaktikası	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Əməliyyatdaxili monitorizasiya	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**

Əməliyyatdan sonrakı aparma

Posoperativ monitorizasiya və gedişi qiymətləndirmə	**G**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Rutin postoperativ müalicələr (ağrıkəsicilər, infuziya, antibiotik, trombopofilaktika, qidalandırma, drenlərə və yaraya qullluq və s)	**G**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Postoperativ ağırlaşmalar (cərrahi sahə ağırlaşmaları, pulmonar, kardio-vaskulyar, sinir sistemi, qaraciyər, qastrointestunal, renal, endokrin, hematoloji və s)	**İ**	**İ**	**T-E2**	**E2**	**E3**

CƏRRAHİYYƏDƏ KRİTİK VƏZİYYƏTLƏR, İNTENSİV TERAPİYA VƏ REANİMASİYA

Biliklər

İntensiv terapiya və reanimasiya gərəkdirən kritik xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, pofilkatikasını və proqnozlaşdırmasını həyata keçirmək üçün lazım olan biliklər: anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Kritik xəstələrdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Kritik vəziyyətlər (Klinik bacarıqlar)

Kritik vəziyyətlərdəki xəstələrdə həyatqurtarma	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
İntensiv terapiya şöbəsinə yatışa və çıxışa göstərişlər	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
İntensiv terapiyada monitorizasiya	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Ürək dayanması	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Beyin ölümü	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Anaflaksiya	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Kəskin tənəffüs yetməzliyi, KRDS	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Ürək yetməzliyi, aritmiyalar	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Şok (hipovolemik, kardiogen septik, neyrogen)	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Nevroloji disfunksiya (koma və digər)	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Qaraciyər yetməzliyi	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Böyrək yetməzliyi	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Qastrointestinal yetməzlik	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Endokrin disfunksiya	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Su-elektrolit, turşu-qələvi pozulmaları	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Koqaluopatiya	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Sepsis	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Kəskin qarın, abdominal kompartman sindrom	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Pnevmoniya	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Tromboemboloiyalar	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Hipertermik kriz	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Çoxlu orqan yetmzəliyi	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
İntensiv terapiyada nozokaomial infeksiyalar	**G**	**T**	**E2**	**E2**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
İnvaziv monitorizasiya	**İ**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Hava yollarına müdaxilələr - maskalar, intubasiya, traxeostomiya	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Oksigenasiya	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Mexaniki ventilyasiya	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Arterial kateter qoyulması	**İ**	**E1**	**E1**	**E2**	**E3**
Pulmonar arteriya kateteri	**İ**	**G**	**G**	**E2**	**E3**
Mərkəzi vena kateterizasiyası	**İ**	**G**	**E1**	**E2**	**E3**
Komartment təzyiq ölçülməsi (abdominal, ətraf)	**İ**	**G**	**E1**	**E2**	**E3**
Defibrilyasiya və kardioversiya	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Enteral qidalandırma zondunun qoyulması	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**

Zədələnməyə nəzarət laparotomiyası	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**
Laparostomiya qoyulması və aparılması	**İ**	**İ**	**E1**	**E2**	**E3**
Parasentez	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Plevral drenaj	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Perikardiosentez	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Sidik kateteri	**G**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Qarın və plevra və damar USM	**İ**	**G**	**E2**	**E2**	**E3**
Ekstrakorporal detoksikasiyalar	**İ**	**G**	**E1**	**E2**	**E3**
Kardiak pacemaker	**İ**	**G**	**E1**	**E2**	**E3**

ÜMUMİ PRAKTİK SƏRİŞTƏLƏR VƏ TEXNOLOGİYALAR

Biliklər

Aşağıdakı praktik işləri izah etmək və göstərə bilmək üçün lazım olan biliklər

Bacarıqlar

Monitorlar və monitorizasiya	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Defibrilyator	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Cərrahi alətlər və istifadə qaydaları	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Yüksək güc mənbələri və istifadə qaydaları	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Cərrahi yamaqlar, drenajlar və digər materiallar	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Tikiş materialları	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Xəstələrə qulluq (ağız, burun, qulaq, dəri, ayaq, saç, yataq, paltar, yedizrirmə, yeritmə və s)	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Dərialtı ineksiya	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Əzələdaxili ineksiya	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Vena kateterizasiyası (periferik venadan)	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Mərkəzi vena kateterizasiyası (vidaci və körpüçükaltı venadan)	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Arterial kateter qoyulması	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Endotraxeal intubasiya	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Traxeostomanın qoyulması	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Sidik kisəsinin kateterizasiyası	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Sistostomiya	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Nazoqastral zond	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Periton kateteri	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Plevral punksiya və drenaj	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Perikardiosentez	**İ**	**G**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
İmalə	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Yaraya qulluq	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**

Stomalara qulluq	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Xəstəyə poziasiya vermək	**İ**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Düyünlər	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Sarğılar	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Yerli anaesteziya	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Regional asnesteziya	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Dərinin hazırlanması	**G**	**E2**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Dəri kəsikləri və tikişləri	**G**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Dəri və dərialtı törəmələrin çıxarılması	**İ**	**E1**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Bağırsaq anastomozları	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Mexaniki tikiş alətləri ilə bağırsaq anastomozlıar	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Damar, sinir, vətər anastomozları anastomozları	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Miniinvaziv üsullar	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Biopsiyanın alınması	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**
Patoloji anatomik təhriş və müayinələr	**İ**	**İ**	**E2-E3**	**E3**	**E3**

XÜSUSİ HİSSƏ

HƏZM SİSTEMİ VƏ QARIN CƏRRAHİYYƏSİ

Qarın sindromları

Biliklər

Qarın boşluğu orqanlarının aşağıdakı çox rast gəlinən sindromlarının diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin qarın	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kəskin mədə-bağırsaq qanaxmaları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mədə-bağırsaq keçməzliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qarındaxili qanaxma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qarında şişkinlik	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Sarılıq	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Cərrahi anomaliyalar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qastrointestinal kanalın xoraları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qastrointestinal fistullar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xronik abdominal ağrı	**G**	**T**	**T**	**E1-E2**	**E3**

Qida borusu cərrahiyyəsi

Biliklər

Qida borusunun aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qida borusunda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Disfagiya	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qida borusu perforasiyası (spontan, yatrogen)	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qida borusu yad cisimləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mallori-Veys sindromu	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

Axalaziya	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
GERX	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Barret ezofaqusu	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hiatal yırtıq	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Divertikula (Zenker, Epifrenik)	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qida borusu strikturları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qida borusu əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Qida borusu yanıqları (kimyəvi)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Diffuz ezofaqus spazmı	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Nutkraker ezofaqus	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qida borusu xərçəngi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qida borusu xoş şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qida borusunun varikozları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Schatzki’s ring	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Sklerodermiyaya bağlı problemlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Müdaxilələr (praktiki Bacarıqlar)					
Təməl səviyyə					
Ezafaqoskopiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Ezofageal divertikulektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Ezofagus perforasyası əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Diafraqma yırtığının bərpası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Antireflüks əməliyyatları (açıq və laparoskopik)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
pH-metriya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Manometriya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Distal ezofaqektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total ezefaqektomiya (transhiatal)	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total ezefaqektomiya (abdomino-torako-servikal)	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Ezofageal “yanyol” əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Ezofaqoqastrektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Heller miotomiyası (açıq, laparoskopik)	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Collis qastroplastikası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Mədə və 12bb cərrahiyyəsi

Biliklər

Mədənin və 12bb-ın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Mədədə və 12bb-da aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Mədə və 12bb xorası	**G**	**E1**	**T**	**E2**	**E3**
Xora ağırlaşmaları (qanaxma, perforasiya, stenoz, penetrasiya və digər)	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Stress xoraları	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Mədə xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mədə limfoması	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mədə polipləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mədənin digər şişləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Meneterier xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mədə burulması	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Mədə divertikulu	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bezoar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qastroenterit	**G**	**E1**	**T**	**E2**	**E3**
Mədə-12bb əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**G**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Postoperativ sindromlar	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qastroparez	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mədə sallanması	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
12bb divertikulu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
12bb bəd şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
12bb xoş şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Yuxarı çöz arteriyası sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mədə və 12bb-ın Kron xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Müdaxilələr (praktiki bacarıqlar)

Təməl səviyyə

Qastroskopiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Perkutan-endoskopik qastrostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Açıq qastrostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Qastro-enteroanastomoz	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Peforasyanın örtülməsi	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Piloroplastika	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Total, subtotal qastrektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Distal mədə rezeksiyaları (Bilrot I, II, Ru)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Proksimal mədə rezeksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Mədənin kənari rezeksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Trunkal vaqotomiya + drenaj və ya rezeksiya əməliyyatlrı	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Mədədən bezoar və ya yad cisim çıxarılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Duodenoenterostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Duodenostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Selektiv vaqotomiya + drenaj və ya ezeksiya əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Proksimal qastrik vaqotomoiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Postqastrektomik ağırlaşmaların aradan qaldırılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rekonstruksiya əməliyyatları (antiperistaltik ilgək, Roux-Y)	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Duodenumdan lokal tumor (divertikul vs..) eksizyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankreato-duodenal rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Nazik bağırsaq cərrahiyyəsi

Biliklər

Nazik bağırsağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Nazik bağırsaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Bağırsaq keçməzliyi	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
İnvaginasiya	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kron xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Digər spesifik enteritlər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Radiasion enteritlər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mekkel divertikulu	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mezenterik işemiya, tromboz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Fistulalar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Nazik bağırsaq polipləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bağırsağın xoş törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bağırsağın bəd törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bağırsağın karsinoid şişləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
QİST	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bağırsaq kistləri, qaz kistləri (intestinal pneumatosis)	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mezenterik sist	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

Nazik bağırsaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**G**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Qısa bağırsaq sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Durğun (kör) bağırsaq sindromu /İnfeksiyalar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Müdaxilələr (praktiki bacarıqlar)					
Təməl səviyyə					
Entero-enterostomiya (bağırsaq rezeksiyası olmadan)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və anastomoz	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Açıq və ya laparoskopik rezeksiya və ileostoma	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Açıq və ya laparoskopik bitişmə kəsilməsi	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Açıq və ya laparoskopik qidalandırıcı yeyunostomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
İleostomiya açılması	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
İleostomiyanın bərpası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İnvaginasyanın düzəldilməsi	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Gastrointestinal fistul əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Müsariqə damarları trombozlarında Müdaxilələr (embolektomiya, bağırsaq rezeksiyaları və s)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Divertikulektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Strikturopilastika	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Bağırsağı uzatma əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Yoğun bağırsaq cərrahiyyəsi

Biliklər

Yoğun bağırsağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya,

xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Yoğun bağırsaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Aşağı mədə-bağırsaq qanaxmaları	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Yoğun bağırsaq keçməzliyi	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Psevdoobstrukasiya	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Yoğun bağırsaq burulması	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Toksik meqakolon	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Divertikulitlər	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kəskin appendisit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Yatrogen yaralanmalar	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Apendiks törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xoralı kolit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kron xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İnfeksiyon kolitllər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Antibiotiklərə bağlı kolit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
İşemik kolit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Divertikul və divertikuloz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kolon polipləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kolonun bəd xassəli törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kolonun xoşxassəli törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yoğun bağırsaq fistulları	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yoğun bağırsaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**G**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Xroniki appendisit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Aralıq koliti	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Spastik kolit	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xroniki qəbzlik	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Meqakolon	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Endometrioz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Polipoz sindromlar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
Kolonoskopiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Kolostomiya açılması	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Kolostomiya bərpası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Appendektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Kolon perforasiyasına birincili tikiş	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Sağ hemikolektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Sol hemikolektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Transverskolektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Siqmoidektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Ön rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Hartman əməliyyatı	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Total kolektomiya+terminal ileostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Aşağı-ön rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total kolektomiya+ileorektal anastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total kolektomiya+ileal torba-anal anastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Subtotal kolektomiya+ileorektal anastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Abdominoperineal rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total pelvik ekstripasiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

Anorektal cərrahiyyə

Biliklər

Düz bağırsaq və anal kanalın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya,

xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Düz bağırsaqda və anal kanalda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Rektal qanaxma	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Anal tromboz	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kəskin paropoktit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Hemorroid	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Anal çat	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Pararektal fistullar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qıl dönməsi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Düz bağırsaq polipləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Düz bağırsağın bəd xassəli törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Anal və perianal bəd xassəli törəmələr	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Anal və peranal prekanseroz xəstəliklər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Retrorektal törəmələr	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Anorektal əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar	**G**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Düz bağırsaq xorası	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Vaskulyar ektaziyalar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Anal stenoz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Anal qaşıntı	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Çanaq dibinin disfunksiyası	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Anal spazm	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Prolaps	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Rektovaginal fistullar	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Rektosele	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**

Sistosele	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Sfinktor yetməzliyi (anal inkontinans)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Cinsi yolla keçən xəstəliklər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Anorektal manometriya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Defekoqrafiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektoskopiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Anorektal abses drenajı	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Anorektal çat əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Hemorroid düyün bağlanması	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Hemorridektomiyalar	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Pararektal fistullarda sadə əməliyyatlar - fistulotomiya, seton	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Epitelial büzdüm kanalı əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Perianal törəmə eksiziyası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Endoskopik USM	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektal prolapsusda perineal əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektal prolapsusda abdominal əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Anal sfinktor yetməzliyində əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Sfinkterin təmiri	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektal törəmə eksiziyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektal kanser əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pararektal fistularda mürəkəb əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rektovaginal fistul əməliyyatları	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E1**	**E3**
Anal və perineal kanser əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Qaraciyər cərrahiyyəsi

Biliklər

Qaraciyərin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya,

klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.
Qaraciyərdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Varikoz qanaxma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qaraciyər absesi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qaraciyər törəmələrinin qiymətləndirilməsi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qc kistləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hemangioma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Fokal nodulyar hiperplaziya	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hepatik adenoma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qaraciyər əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**G**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Törəmələrin partlaması və intraabdominal qanaxma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Sirrozun ağırlaşmaları (spontan bakterial peritonit, assit, ensefalopatiya, hepatorenal sindrom və s)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Kəskin qaraciyər yetməzlikləri (fulminanat hepatit, kiçik qaraciyər sindromu və s)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qaraciyərin digər xoş xassəli törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hepatosellular karsinoma	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İntrahepatik xolnagiokarsinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qaraciyərin metastatik törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Qaraciyərin digər bədxassəli törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Sirroz	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Portal hipertenziya	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Portal vena trombozu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Baddi-Kiari sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Viral hepatitlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qaraciyər USM	**İ**	**G**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Qaraciyər biopsiyası - perkutan, laparoskopik və açıq	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Qaraciyər absesi drenajı -perkutan, laparoskopik, açıq	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Exinokokk sistində əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Əməliyyatdaxili USM	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Seqmentektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Hemihepatektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
"Kənarı" rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
İntrahepatik-xolangio -yeyunostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Peritoneo-venoz yanyol	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Porto-kaval yanyol əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Varikoz qanaxmalarda əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Öd yolları cərrahiyyəsi

Biliklər

Öd yollarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası,

müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.
Öd yollarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Öd sancısı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kəskin xolesistit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kəskin xolangit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mexaniki sarılıq	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Öd daşı xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xroniki daşlı xolesistit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Daşsız xolesistit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Öd kisəsi polipləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xoledoxolitiaz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Öd daşına bağlı bağırsaq keçməzliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Öd daşına bağlı pankreatit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Öd yolları əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Öd kisəsi disfunksiyası	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Oddi sfinkteri diskinesiyası	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Öd kisəsi xərçəngi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Skleroz xolangit - strikturlar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Təkrarlayan irinli xolangit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Birincili biliar sirroz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İkincili biliar sirroz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Öd yolları kistləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xolangiokarsinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hemobiliya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Öd yolları zədələnmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Postxolesistektomik sindrom	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Öd yollarının USM	**İ**	**G**	**G**	**E2**	**E3**

Xoledoxoskopiya (laparoskopik, açıq)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Əməliyyatdaxili xolangioqrafiya (laparoskopik, açıq)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xolesistektomiya (laparoskopik, açıq)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xolesistostomiya (laparoskopik, açıq, perkutan)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xolesisto-enterostomiya (laparoskopik, açıq)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xoledoxotomiya -açıq	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xoledoxo-duodenoanastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Xoledoxo-yeyunoanastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Öd yollarının xaricə drenaj əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
ERXPQ	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
PTX	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Xoledoxotomiya -laparoskopik	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Hepatiko-yeyunoanstomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Heapto-yeyunoanastomoz	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Xoledox sistlərinin eksiziyası	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Transduodenal sfinkteroplastika	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Öd kisəsi xərçəngində aparılan əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Öd yolları xərçəngində aparılan əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**
Öd yolları zədələnməsində aparılan əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Kasai əməliyyatı (porto-enterostomiya)	**İ**	**İ**	**İ**	**G**	**E3**

Mədəaltı vəzi cərrahiyyəsi

Biliklər

Mədəaltı vəzin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri,

müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.
Mədəaltı vəzidə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin pankreatit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Pankreatik abses və nekroz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Psevdosistlər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Pankreas əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Autoimmun pankreatit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İrsi pankreatit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xroniki pankreatit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreatik assit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreatik yetməzlik	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreasıın sistik neoplazmaları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreasın parazitar və digər sistləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreas xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Periampulyar törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pankreas limfoması	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mədəaltı vəzi anomaliyaları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Adacıq törəmələri (endokrin bölümdə verilir)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Distal pankreatektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Pankreatik absesin drenajı	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Pankreatitdə nekrozektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Psevdokistlərin internal drenajı	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Endoskopik USM	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
İntraoperativ pankreatik USM	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankreatoduodenal rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pilorqoruycu pankreatoduodenal rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Total pankreatektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankreas adenomalarında eksiziya, enukleasiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankretikoyeyunostomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Xronik pankreatitdə digər əməliyyatlar (Frey, Beger və s)	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Ampulyar törəmələrin lokal rezeksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Dalaq cərrahiyyəsi

Biliklər

Dalağın aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Dalaqda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Dalaq absesi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Postsplenektomik sepsis	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

Dalaq əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Splenomeqaliya və hipersplenizm	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Durğunluq splenomeqaliyası	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hemolitik anemiyalar	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İdiopatik trombositopenik purpura	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Dalaq törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Dalaq kistləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Splenektomiya ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
Dalaq USM	**İ**	**G**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Perkutan dalaq absesi drenajı	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Dalaq arteriyası liqasiyası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Splenektomiya (açıq, laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Splenorafiya (açıq, laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Parsial splenektomiya (açıq, laparoskopik)	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Dalaq toxuması autotransplantasiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

Qarın divarı cərrahiyyəsi

Biliklər

Qarın divarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qarın divarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Boğulmuş yırtıqlar	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Eventrasiya	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qarında şişkinlik	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qasıq yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Göbək yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bud yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Ağ xətt yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Ə/sonrakı yırtıqlar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Digər yırtıqlar	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qarın divar ağrısı	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Düz əzələ hematoması	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yamaq infeksiyaları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Qarın divarı əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Qarın divar şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Diafraqma yırtıqları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Diafraqmanın törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Diafraqmanın relaksasiyası və parezi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qarın divarı fleqmonası	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Yırtıq kisəsi USM	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Qasıq yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Bud yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Göbək yırtığının bərpası (açıq və laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Digər yırtıqların bərpası (açıq və laparoskopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə					
Komponent ayırma texnikası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Qarın divarı rekonstruksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Diafraqmal yırtığın təmiri	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

Periton və retroperiton cərrahiyyəsi

Biliklər

Peritonun və retroperitonal sahənin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Peritonda və retroperitoneal sahədə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə					
Kəskin qarın	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İkincili peritonit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Üçüncülü peritonit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qarındaxili abses	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Bitişmə xəstəliyi	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Retroperitoneal hematoma	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**

Omentit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Omentum burulması və nekrozu	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Apendagit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Periton və retroperitoneal əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T- E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Birincili peritonit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Assit	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xilyoz assit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Tuberkulez peritoniti	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qranulomatoz peritoniti	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Peritoneal karsinomatoz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Peritoneal psevdomiksoması	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Peritonun digər törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Desmoid törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İntraabdominal fistul	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Retroperitoneal törəmələr	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Retroperitoneal fibroz	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Peritoneal və retroperitoneal kistlər	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Xroniki qarın ağrısı	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Omentum şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Omentum kistləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qarın boşluğu USM	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Qarın boşluğu punskiyası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Peritoneal kateter qoyulması	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Peritoneal biopsiya	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Peritonal lavaj	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Abses drenajı (perkutan, açıq, laparokopik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Qarında kəsiklər və tikişlər	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Diaqnostik laparoskopiya və laparotomiya	**İ**	**İ**	**E2**	**E2**	**E3**
Evisserasya və eventerasiyanın düzəldilməsi	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Laparostomiya əməliyyatları	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Piylik burulmasında əməliyyat	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Omentektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə					
Qarın divarı törəmələrində əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Peritoneal və ya mezenterik törəmə, sist eksiziyası	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Peritonektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
İntraoperativ hipertermik kmyaterapiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E1**	**E3**
Retroperitoneal törəmədə əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E1**	**E3**
Retroperitoneal llimfa düyünü disseksiyası (periaortik, pelvik)	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E1**	**E3**

ENDOKRİN CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Endokrin orqanların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Endokrin orqanlarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Endokrin Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə					
Tiriotoksik kriz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hipotiroid kriz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Karsinoid kriz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Endokrin orqanların əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T -E2**	**E3**

Qalxanvari vəzinin cərrahi xəstəlikləri					
Düyünlü ur	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hipertiroidizm	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hipotiroidizm	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Tiriotoksikoz	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Graves xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Tiroid törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Papilyar xərşəng	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Follikulyar karsinoma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Medulyar karsinoma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hürthle hüceyrəli xərçəng	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Anaplastik xərçəng	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Paratiroid vəzin cərrahi xəstəlikəri					
Birincili hiperparatiroidizm	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İkincili hiperparatiroidizm	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Üçüncülü hiperparatiroidizm	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hipoparatiroidizm	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Böyrəküstü vəzin cərrahi xəstəlikləri					
Birincili hiperaldosteronizm	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Feoxromasitoma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hiperadrenokortisizm	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Adrenal virilizli törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Adrenal feminizləşdirən törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Adrenokortikal xərçəng	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İnsidentaloma	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Adrenal yetməzlik	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Addison xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kuşinq sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kuşinq xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Diabetik koma	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Hipoqlikemik koma	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Adrenall yetmzəlik	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Hiperkalsemik kriz	**G**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Tiroiditlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Paratiroid karsinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
MAV adacıq xəstəlikləri					

İnsulinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Gastrinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qlukaqonoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Somatostatinoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
VİP-oma və digər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qeyri-funksional endokrin şişlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Digər endokrin xəstəliklər					
Qiqantizm	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hipokalsemiya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
MEN1 sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
MEN2 sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ailəvi nonmen sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Metabolik cərrahiyyə					
Piylənmədə cərrahiyyə	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Diabetdə cərrahiyyə	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Metabolik sindrom	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
Tiroid düyününün USM ilə qiymətləndirlməsi	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Tiroid düyünündə biopsiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Tiroqlosseal axacaq sistinin eksizyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Birtərəfli subtotal tiroidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Total lobektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
İkitərəfli subtotal tiroidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Totala yaxın tiroidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Total tiroidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Total tiroidektomiya və radikal boyun disseksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Paratiroidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Adrenalektomiya	**İ**	**İ**	**İ-G**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Pankreatektomiya (total və PDR)	**İ**	**İ**	**İ-G**	**E2**	**E3**
Piylənmədə restriktiv və malabsorbtiv əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

SÜD VƏZİ CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Süd vəzin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Süd vəzidə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin laktasyon mastit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Süd vəzi əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Mastalgiya	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Gilədən ifrazat	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Süd vəzində kütlə	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kəskin mastitlər	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Fibrokistik xəstəlik	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Fibroadenoma	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Süd vəzi sistləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Piy nekrozu	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Travmaları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Süd vəzi xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Pedjet xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kişilərdə ginekomastiya və xərçəng	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İntraduktal papilloma	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Süd vəzinin digər bəd və xoş xassəli xəstəlikləri	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

Süd vəzi əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**T -E2**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Süd vəzi USM	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Duktoskopiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Süd vəzi biopsiyası: incə iynə biopsiysı, sterotaktik, eksizional	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Kistanın aspirasiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Süd vəzi absesinin drenajı	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Vəzqoruyucu əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Axacaq ekssiziyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Lumpektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Sadə mastektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Radikal mastektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Dəyişdirilmiş radikal mastektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Aksilla diseksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Limfa düyün biopsiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Mastektomiyadan sonrakı rekonstruktiv əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ-E2**	**E1**	**E3**

DƏRİ VƏ YUMŞAQ TOXUMA CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Dəri və yumşaq toxumaların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Dəri və yumşaq toxumalarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin irinli xəstəliklər (furunkul, karbunkul fleqmona)	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Sellulitlər	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Nekrotik yunşaq toxuma infeksiyaları	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Hidradenit	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Dolama	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Dəri və dərialtı toxumaların digər infeksiyaları	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Yara irinləməsi	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Dərinin və darialtı toxuma törəmələri	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Dəri və darialtı kistlər	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Pilonidal sinus	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Epidermal sist	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Nevuslar	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Fibroma	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Lipoma	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Vaskulyar törəmələr	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Yastı hüceyrəli xərçəng	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Bazal hüceyrəli xərçəng	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Melanoma	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Dəri və yumşaq toxuma əməliyyatlaının ağırlaşmaları	**G**	**T**	**T-E2**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Sarkoma	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Radiasion dermatit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pedjet xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Dərinin və dərialatı toxumaların digər bəd və xoşxassəli törəmələri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Yataq yarası	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hipertrofik çapıq və keloid	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Dəri və darialtı xəstəliklərdə biopsiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
İrinli xəstəliklərdə kəsiklər, sansiya və drenaj	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Dəri və darialtı toxumaların çıxarılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Pilonidal sinusun ləğvi	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Melanomanın geniş ekssiziyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Limfa düyününün biopsiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

İlioqasıq-femoral limfadenektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Sarkoma və digər törəmələrdə geniş eksiziya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**

BAŞ VƏ BOYUN CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Baş və boyunun aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Baş və boyunda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Yuxarı tənəffüs yolları obstruksiyası	**G**	**T-E1**	**T-E1**	**E1-E2**	**E3**
Burun qanaxması	**G**	**T-E1**	**T-E1**	**E1-E2**	**E3**

Boyunda kütlə	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Baş və boyun əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Ağız boşluğu, qırtlaq, udlaq xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Parotid vəz törəməsi	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Çənəaltı vəz törəməsi	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Servikal limfadenopatiya	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Limfa düyünü biopsiyası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Traxeostomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Krikotiroidotomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Dodaq/dil törəmələrinin rezeksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Parotidektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Modifikasiyalı radikal boyun disseksiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**

TRAVMA

Biliklər

Travmaların mexanizmi
Açıq və qapalı zədələnmələrin patofiziologiyası
Travmalarda mərhələli yardım prinsipi
Xəstəxanaya qədərki yardımın prinipləri
Xəstəxana yardımının prinsipləri
İxtisaslaşdırılmış yardımın prinsipləri
Travmalı xəstənin müayinə prinipləri
Travmalı xəstədə həyati funksiyaların monitorizasiya prinsiplləri
Travma xəstəsinin stabilləşdirimə prinsipləri
Travmada müalicə prinsipləri
Zədələnməyə nəzarət cərrahiyyəsinin prinsipləri
Travmalı xəstənin göndərmə prinsipləri
Sümük yaralarının sağalması

Yaralanmalarda aparılan müdaxilə və
əməliyyatların texnikaları

Klinik bacarıqlar
Təməl səviyyə

Travmalı xəstənin ilkin qiymətlənirilməsi və stablizasiyası	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qanaxma və şok	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Üz travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Boyun travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Ürək kontuziyası, tamponadası	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Aorta travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Boş vena travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Udlaq-qırtlaq travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Ağciyər kontuziyası və cırılması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Pnevmotoraks, hemotraks	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Döş qəfasi divarı travması	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Diafraqma travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qida borusu travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qarnın küt və açıq travmaları	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Mədə travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Nazik bağırsaq travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kolorektal travma	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qaraciyər travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Dalaq travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Pankreas və duodenal travma	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Rektum travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Retroperitonal hematoma	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Qarın damarlaının travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Çanaq travması	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Böyrək, sidik axarı, sidik kisəsi travmaları	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Cinsiyyət üzvlərinin travmaları	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Ətrafların damar yaralanmaları	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kompartman sindromu	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Donma və hipotermiya	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Heriartrik travmalar	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Hamilələrdə travmalar	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Travma əməliyyatlarından sonrakı ağırlaşmalar	**İ**	**T**	**T**	**E1-E2**	**S8**

İrəli səviyyə

Komatoz xəstə	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**

Politravma	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Baş beyin travması	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Traxeo-bronxial travma	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Travmatik nevroloji yaralanma	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Ətrafların sınıqları	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Çıxıqlar və deformasiyalar	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Dayaq-hərəkət sisteminin travmaları zamanı neyrovaskulyar zədələnmə	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Travmatik amputasiya	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Onurğa sınıqları	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Yanıqlar: termik, kimyəvi, elektrik	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Heyvan dişləmələri	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Travma zamanı piy emboliyası	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Pediatrik travmalar	**İ**	**T**	**E1**	**E1**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
BLS kursu (təməl yaşam dəstəyi)	**G**	**E3**	**E3**	**E3**	**E3**
ATLS kursu (travmada irəli yaşam dəstəyi)	**G**	**E2**	**E2**	**E2**	**E3**
Travmada qarın USM	**G**	**G**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Boyunun reviziyası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Diaqnostik torakotomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Diaqnostik laparotomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Diaqnostik laparoskopiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Ürək yaralanmasının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Diafraqmanın travmatik çırılmasının təmiri	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Dalaq yaralanmasında birincili tikiş +splenorafiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Dalaq yaralanmasında splenektomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Qaraciyər yaralanmalarında birincili tikiş, tamponada	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Öd yollarının travmalarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Pankreas yaralanmaları - subtotal pankreatektomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Pankreas yaralanmaları – drenaj	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
12bb yaralanmasında birincili tikiş	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
12bb yaralanmasında duodenostomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Ezofaqus yaralanmalarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Mədə yaralanmalarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Nazik bağırsaq yaralanmalarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Kolon yaralanmalarında birincili tikiş	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**

Kolon yaralanmalarında rezeksiya + stoma (Hartman əməliyyatı)	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Perineal bölgənin travmalarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Böyrək yaralanmasının bərpası, nefrektomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Sidik kisəsi və sidik axarı yaralanmasının təmiri	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Abdominal aorta travmasının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Zədələnməyə nəzarət cərrahiyyəsi	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Böyük damarların bərpası (boş vena, portal vena, renal vena və s)	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Boyun damarlarının bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Periferik damarların bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Fassiotomiya	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Böyük yaraların işlənməsi və bərpası	**İ**	**İ**	**T- E1**	**E2**	**E3**
Sınıqların immoblizasiyası	**G**	**G - E1**	**T- E1**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
İntrakranial təzyiq monitorunun yerləşdirilməsi	**İ**	**İ**	**İ**	**G-E1**	**E3**
Qaraciyər yaralanmalarında rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankreato-duodenal yaralanmada pankreatoduodenal rezeksiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Sidik kanalı zədələnməsinin təmiri	**İ**	**İ**	**G-T-E1**	**E1**	**E3**
Böyük yanıqların işlənməsi və bərpası	**İ**	**İ**	**G-T-E1**	**E1**	**E3**
Vətər və sinirin bərpası	**İ**	**İ**	**G-T-E1**	**E1**	**E3**

YAN İXTİSAS SAHƏLƏRİ

TRANSPLANTASİYA

Biliklər

Tranplantasiya gərəkdirən aşağıdakı xəstəliklərin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası,

patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s. Tranplantasiyada aşağıdakı əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.					
Klinik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
Beyin ölümü donor seçimi	**İ**	**Q**	**İ**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Böyrək transplantasiyasına göstərişlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Qaraciyər transplantasiyasına göstərişlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pankreas transplantasiyasına göstərişlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Bağırsaq transplantasiyasına göstərişlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Digər orqan və toxuma transplantasiyasına göstərişlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Canlı donor seçimi	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Orqanları saxlama	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Posttranplant xəstələrin aparılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Transplantant immunosupressiyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Rəddetmə	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Posttransplant opportunust infeksiyalar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Postransplant bədxassəli törəmələr	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Postransplant ağırlaşmalar	**İ**	**İ**	**İ**	**T-E2**	**E3**
Praktik bacarıqlar					
İrəli səviyyə					
Ölü donordan orqanların alınması	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Canlı donor nefrektomiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Canlı donor qaraciyər rezeskiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Canlı donordan digər orqanların alınması	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Böyrək transplantasiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Qaraciyər transplantasiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Pankreas transplantasiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Bağırsaq transplantasiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**

Ağciyər trasnplatasiyası	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**
Digər tranplantasiyalar	**İ**	**İ**	**İ-G**	**G**	**E3**

DÖŞ QƏFƏSİ CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Döş qəfəsi və orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Döş qəfəsində aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin tənəffüs yetməzliyi	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Pnevmotoraks	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Hemotoraks	**G**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
İrinli plevrit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Döş qəfəsi divarının xəstəlikləri					
Ağciyər yırtığı	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Divar infeksiyaları (osteomielit, xondrit)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Tietze sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mondor xəstəliyi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Divar şişləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Pevra xəstəlikləri					
Xilotoraks	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Plevral şişlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ağciyərin cərrahi xəstəlikləri					
Ağciyər absesi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ağciyər qanaxması	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bronxoektaziya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Orta pay sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bronxolitiaz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bronxit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pnevmoniya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Kistik fibroz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Tuberkulez	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Funqal infeksiyalar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Sarkoidoz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ağciyər xərçəngi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Nadir birincili xoş və bəd şişlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Metastatik şişlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ağciyərin anadangəlmə xəstəlikləri	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Traxeoarterial fistula	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Traxeoezofageal fistula	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Traxeobronxial atreziya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bronxogenik kistlər	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bronxopulmonar displaziya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Pulmonar sekvestrasiya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Anadangəlmə kistik adenomatoz	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Anadangəmə lobar emfizema	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ağciyərin damar anomaliyaları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Toraks əməliyyatlarının ağırlşamaları	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mediastinal xəstəliklər					
Kəskin mediastinit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xroniki mediastinit	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Yuxarı boş vena sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Kəskin yuxarı boş vena sindromu	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Traxeoezofageal fistul	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Limfomalar	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Timoma və timus karsinoması	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Germ hüceyrəli törəmələr (teratoma, dermoid sist, seminoma, qeyri-seminoma)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Kistlər (enterik, bronxogen, perikardial və s)	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Neyrogen törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Divararalığının digər törəmələr	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Plevral USM	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Biopsiya (perkutan, eksizional, torakoskopik, açıq)	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Plevra punksiyası və drenajı	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Traxeostomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Torakoskopiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Torakotomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Median sternotomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Lobektomiya (açıq və torakoskopik)	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Perikard fenestrasiyası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Diafraqma yırtığının toraksdan bərpası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Endobronxial USM	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Mediastinskopiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Pulmonektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Dekortikasiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Torakoplastika	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Divararalığı əməliyyatları	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**

DAMAR CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Damarların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və

ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.
Damarlarda aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Arteriyaların xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)

Təməl səviyyə					
Kəskin arterial tıxanma (tromboz və emboliya)	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Mezenterik arteriya trombozu və emboliyası	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Kompartman sindrom	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Axsama	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Diabetik angiopatiya və ayaq	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Aorto-iliak okluziv xəstəlik	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Femopopliteal okklyuziv xəstəlik	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İnfrapopliteal okklyuziv xəstəlik	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Bürger xəstəliyi (obliterasiyaedici trombangit)	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xronik visseral okluziya	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Renal arteriyanın okluziyası	**İ**	**T**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Serebrovaskulyar xəstəliklər	**İ**	**T**	**T-E1**	**T-E1**	**E3**
Visseral arteriyaların anevrizmaları	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Aorta anevrizma partlaması	İ	T	T	E1	E3
Torasik çıxış sindromu	İ	T	T	E1	E3
Yuxarı ətraf arteriyalarının okklyuziv xəstəliyi	İ	T	T	E1	E3
Abdominal aorta anevrizması	İ	T	T	E1	E3
Periferik arteriyaların anevrizmaları	İ	T	T	E1	E3
Vazospastik xəstəliklər	İ	T	T	E1	E3
Arterio-venoz malformasiya	İ	T	T	E1	E3
Arteritlər	İ	T	T	E1	E3

Behçet xəsəliyi	İ	T	T	E1	E3
Hiperkoaqulopatiya	İ	T	T	E1	E3
Fibromuskulyar displaziya	İ	T	T	E1	E3
Karotid cism törəmələri	İ	T	T	E1	E3
Damar əməliyyatlarının ağırlaşmaları	İ	T	T	T-E2	E3
Praktik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
İntravaskulyar tromolizis	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Angioplastika	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Perkutan vaskulyar stendlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Ətraf arteriyalarından embolektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Ətraf arteriyalarında endarterektomiya, yanyollar, qreftlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Visseral damarlardan emolektomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Visseral arteriyalarda endarterektomiya, yanyollar, greftlər	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Visseral damar anevrizlamarının eksiziyası	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Karotis damarlardan emolektomiya, endarterektomiya, yanyol, greft	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Simpatektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E2**	**E3**
Dializ üçün arterio-venoz fistula qoyulması	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Amputasiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Fassiyatomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
İrəli səviyyə					
Dopleroqrafiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Angioqrafiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Angioskopiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Karotis törəməsinin çıxarılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Vertebral arteriya əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Aorta okluziya və anevrizması əməliyyatları	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Aorta anevrizması partlamasında əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
İnfektiv qreftin çıxarılması	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Venaların və limfatik damarların xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)					
Təməl səviyyə					
Kəskin tromboflebit	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**

Dərin ven trombozu	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Ağciyər arteriyası tromboemboliyası	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Varikoz xəstəliyi	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Xronik venoz yetməzlik	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Postflebitik sindrom	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Ayaqların xronik xora xəstəliyi	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Limfadema	**G**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Limfangit	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Limfatik obstruksiya	**İ**	**T**	**E1**	**E2**	**E3**
Venoz əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Venoz dopler	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Varikoz əməliyyatları	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Skleroterapiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Endoskopik kommunikant liqasiyası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Endovaskulyar ablasiya texnikaları	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Venoz damar rekonstruksiyaları	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Venoz tombektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Vena kava filtrinin qoyulması	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Venoz xorada əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Arterio-venoz malformasiya eksiziyası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Limfatik damar əməliyyatları	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Antikoaqulyasiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

DİGƏR İXTİSAS SAHƏLƏRİ

ÜRƏK CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Ürəyin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri,

müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.
Ürəkdə aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Ürək xəstəlikləri (klinik bacarıqlar)

Təməl səviyyə					
Şok, kəskin ürək yetməzliyi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ürək tamponadası	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Koranar damar xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qapaq xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İrəli səviyyə					
Miokard infarktı	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Hipertonik kriz	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Ürək əməliyyatlarının ağılaşmaları	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Ağciyərdə qan axınını artıran anomaliyalar	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Ağciyərdə qan axınını azaldan anomaliyalar	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Stenotik anomaliyalar	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Pulmonar stenoz	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Aorta koarktasiyası	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Mitral qapaq anomaliyası	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Hipoplastik sol ürək	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Digər anadangəlmə ürək xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Anevrizma	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Kardiomiopatia	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Qapaq xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Mitral stenoz	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Mitral yetməzlik	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Üçtaylı qapaq xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Aortal qapaq yetməzliyi	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Aortal stenoz	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Anevrizma	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**

Kardiomiopatia	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
İnfektiv endokardit	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Ürək şişləri	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Aorta anevrizması	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Perikardit	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Endokardit	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**

Praktik bacarıqlar
Təməl səviyyə

Perikardiosentez	**İ**	**G**	**G**	**E2**	**E3**
Perikard fenestrasiyası	**İ**	**G**	**G**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Exokardioqrafiya	**İ**	**G**	**G**	**E1**	**E3**
EKQ	**G**	**E2**	**G**	**G**	**E3**
Qeyri-invaziv koranroqrafiya	**İ**	**İ**	**İ**	**İ**	**E3**
Perikardektomiya	**İ**	**İ**	**İ**	**E1**	**E3**
Pacemaker qoyulması	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Aorta-koranar yanyol əməliyyatları	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**
Ürək qusurlarında əməliyyatlar	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**
Süni ürək	**İ**	**İ**	**G**	**G**	**E3**

UROLOGİYA

Biliklər

Sidik ifrazat orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Sidik ifrazat orqanlarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Kəskin sidik ləngiməsi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hematuriya	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Böyrək sancısı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xaya şişkinliyi	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Hidrosele	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Xayanın burulması	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Varikosele	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kriptorxizm	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Genitourinar yaralanmalar	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Uroloji əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Sidik daşı ağırlaşmaları	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Priapizm	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Böyrək törəməsi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Ureteral törəmə	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Sidik axarının törəməsi	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Prostat adenoması	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Prostat xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Renal infeksiyalar	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hipospadiya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İmpotensiya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Sidik kisəsi kateterizasiyası	**G**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Sistoskopiya	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Sidik kisəsi punksiyası	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Sistostomiya	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Nefrektomoya	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Orxektomiya	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Hidroselektomiya	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Varikosel əməliyyatı	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Ureterointestinal anastomoz	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**
Ureter yaralanmalarının bərpası	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**

Sünnət	**İ**	**E1**	**E2**	**E2**	**E3**

GİNEKOLOGİYA

Biliklər

Hamiləlikdə anatomik və fizioloji dəyişikliklər

Qadın cindiyyət orqanlarının aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin və vəziyyyətlərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Qadın cinsiyyət orqanlarında aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Hamilə qadınlarda təcili və planlı cərrahi xəstəliklər	**İ**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yumurtalıq sistləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yumurtalıq burulması	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Yumurtalıq qanaxması	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Ektopik hamiləlik	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Çanaq boşluğunun iltihabi xəstəlikləri	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Salpingit	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Tuboovarial abses	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Ginekoloji əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T -E2**	**E3**

İrəli səviyyə					
Yumurtalıq törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Uşaqlığın törəmələri	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Uşaqlıq boynu xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Vulvanın xərçəngi	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Endometrioz	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Eklampsiya	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar					
Təməl səviyyə					
Genital orqanların klinik müayinəsi	**G**	**E3**	**E3**	**E3**	**E3**
Hamiləliyin təyini	**G**	**E3**	**E3**	**E3**	**E3**
Histerektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Overektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Salpingektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Rektoselenin ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Sistoselenin ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Keysəriyyə əməliyyatı	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

UŞAQ CƏRRAHİYYƏSİ

Biliklər

Uşaqların anatomik və fizioji xüsusiyyətləri

Uşaqlarda cərrahi xəstəliklərin xüsusiyyətləri

Uşaqların aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin və vəziyyyətlərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri,

profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Uşaqların aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Abdominal kütlə	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Hipertrofik pilorik stenoz	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Göbək yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qasıq yırtığı	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Bağırsaq burulması	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
İnvaginasiya	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mekkel divertikulu	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Qastroşizis	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Omfalosele	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Mədə-bağırsaq qanaxması	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Traxeya və ezofaqusda yad cismlər	**G**	**E1**	**E1**	**E1**	**E3**
Uşaq əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Ezofageal atreziya	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Traxeoezofageal fistula	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Anadangəlmə diafraqmal yırtıq	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Duodenla atreziya/stenoz	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Pankreas divizum	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
İntestinal atreziya	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Dəliksiz anus	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Nekrozlaşan enterokolit	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Hirşprunq xəstəliyi	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Biliar atreziya	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Xoledox sisti	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Kriptorxizm	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Wilms tumoru	**G**	**T**	**T**	**T**	**E3**
Neyroblastoma	**İ**	**T**	**T**	**T**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Qasıq yırtığının bərpası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Göbək yırtığının bərpası	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

Piloromiotomiya	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Malrotasiya zamanı təcili cərrahiyyə	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**
Bağırsaq burulmasının cərrahi müalicəsi	**İ**	**İ**	**T-E1**	**E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Tiroqlossal axacaq sistinin ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Orxiopeksiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Antireflüks prosedurları	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
İntestinal atreziya/stenoz zamanı cərrahi müdaxilə	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Diafraqmal yırtığın ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Omfalosele/qastroşizis ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Nekrozlaşan enterokolitin cərrahi müalicəsi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Willms tumorun/neyroblastomanın ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Hirşprunq zamanı cərrahiyyə	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Ezofageal atreziyanın ləğvi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**

PLASTİK CƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Aşağıdakı cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Çapıqların aradan götürülməsi	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Abdominoplastika	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Qarın divarının rekonstruksiyası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Dəri köçürülməsi	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Böyük yararlaın plastikası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Plastik əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Postmastektomik rekonstruksiya	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**
Süd vəzinin kiçildilməsi və böyüdülməsi	**İ**	**İ**	**G**	**E1**	**E3**

NEYROCƏRRAHİYYƏ

Biliklər

Sinir sisteminin aşağıdakı cərrahi xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini, profilkatikasını və proqnozunu əsaslandırmaq üçün lazım olan elmi biliklər: cərrahi anatomiya, klinik fiziologiya və patoloji anatomiya, xəstəliklərin tərifi, təsnifatı, epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, patomorfologiyası, gedişi və ağırlaşmaları, klinik əlamətləri, müayinələri (klinik, laborator, görüntüləmə və digər), diaqnostikası, müalicə üsulları, müalicə nəticələri, profilaktikası, proqnozlaşdırma üsulları və s.

Sinir sistemində aşağıdakı müdaxilələri və cərrahi əməliyyatları aparmaq üçün lazım olan biliklər: tərifi, göstərişlər, əks göstərişlər, texnikası və işləmlərin ardıcıllığı, ağırlaşmaları və s.

Klinik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Beyin ölümü	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Kəskin ağrı	**G**	**T**	**T**	**E2**	**E3**
Neyrocərrahi əməliyyatlarının ağırlaşmaları	**İ**	**T**	**T**	**T-E2**	**E3**

İrəli səviyyə

Koma	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Beyin ödemi, beyindaxili hipertenziya	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Meningit	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Beyindaxili abses	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Beyindaxili qanaxma	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Beyindaxili törəmələr	**G**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Paraplegiya	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**
Xronik ağrı	**İ**	**T**	**T**	**E1**	**E3**

Praktik bacarıqlar

Təməl səviyyə

Periferik sinir blokadası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Günəş kələfi blokadası	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**

Torasik simpatektomiya	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Epidural kateter	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**
Ağrı müalicəsi üçün blokadalar	**İ**	**İ**	**G**	**E2**	**E3**